

Animáció, cinema – és képzőművészet

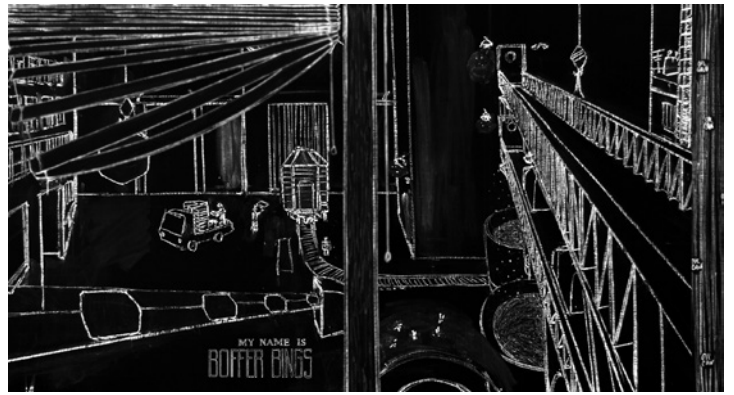
Kecskeméti Animációs Filmfesztivál
(KAFF), Kecskemét
2013. június 19–23.
Jameson CineFest, Miskolc
2013. szeptember 12–23.

A cím emlékeztet Marcel Duchamp szójátékára: „Anemic cinema”. Animációs filmje optikai, vizuális nyelvi kísérlet volt, csakúgy, mint az 1920-as évek festőinek – Hans Richter, Walter Ruttmann, Fernand Léger – filmjei is.¹ A KAFF-on is volt, aki a képzőművészettől jutott az animációhoz, mint például GYULAI LÍVIUSZ grafikus, aki múltidéző stílusú *Komisz kölyök naplójával* nyert díjat. ULRICH GÁBORT, aki elektromosra cserélte a grafitceruzát, filmnyelvéért díjazták, Hajas Tibor írásának „illusztrációjáért” (*Mit kell tudni a kutya-idomításhoz?*). CsÁKI LÁSZLÓ korábban festett, installációkat, majd élőfilmeket készített. Krétarajz-filmjét Bierce írása alapján képenként rajzolta. A *My Name is Boffer Bings* a fesztivál fődíját kapta. Az egykori avantgárd művek a látást, a percepciót „tesztelték”. Hasonlókat most is láttunk, fiataloktól. VÁ CZ PÉTER diplomafilmje, túl a tanmesén, egyben a műfaj önreflexiója, tágabban a képzőművészeté. Szereplői a két alapelemet képviselik: a Nyuszi a vonalat, rajzot – a delineációt –, az Őz pedig a színfoltot, majd a plaszticitást „testesíti” meg, s ez különbözteti meg a nyúltól és a hasonló rajz-filmektől. Vá cz „kubo” filmje absztrakt geometrikus formákból épül fel. Előbb kétdimenziós sémákban (kör, sokszög) látni az alakokat: Nyuszit kontúrosan, az Őzet felületben. Majd a bűvös kocka háromdimenzióssá változtatja az Őzet, aki szeretné, ha a barátja is hozzá hasonló lenne. A *Nyuszi és Őz* nemcsak a rajz-, papír és tárgy-animáció ötvözéséről szól, a dimenzióváltásokkal a térérzékelés, a látás, a megismerés (kogníció) újabb felfogását mutatja be dramaturgiai elemként. Az Őz a sík lapon túl először csak színfoltokat lát (a percepció alapszintje). A két szem eltérő látványa az agyban egyesül, ez esetben a Rubik kocka által lesz „térbeli”. Ez a rendszer dolgozza ki a háromdimenziós modellt. Érzékeltetéséhez a rendező a „natúrfilm” hatáselemeit használja: a dimenzióváltás párosul a levegőperspektívával, a távolsággal csökken a színkontraszt. A figura síkon való mozgatásával sajátos mélységérzetet, sztereokinézist, plasztikusságot ér el. Athatolva a falon – amely a percepció és a magasabb elmeműködés, a következtetés közti falat is jelentheti – a kontúrok felületeket képeznek, ami egy nézőpontfüggő, két- és féldimenziós vázlatnak tekinthető. Majd a piros kerek színfolt (=alma=tárgy) lesz a következtetés, ez utal a háromdimenziós térre. Végül a sík- és a térbeli figura jó barátok maradnak, tolerálják a másik különbözőségét. Ezért is kapta Annecyben a gyerekszűri díját Vá cz Péter munkája, amely Kecskeméten a rövidfilm díját nyerte.

Eredeti GÁL JULIANNA munkája, a *Bestia madre* is: az animáció eredetéhez tér vissza, a valós természetet használja, azt animálja. Magát az animáció fogalmát vizualizálja, jeleníti meg. Felvételeit a spanyolországi Calderoni hegy-ségben készítette, Rhea Marmentini sárkányos szoborparkjában,² aki Pierre Székely tanítványa volt. A magyar származású szobrász pályája elején spirituális jelekben találta az univerzálishoz vezető utat. A filmalkotót is a spirituális foglalkoztatja. „Megmódítja” a köveket, a növényzetet, s a néző fantáziáját (tekerdő inda=sárkány), ezzel az animáció ős-alapjához nyúl vissza. „Natúr” filmje az egymásra rakódó időrétegek – geológiai, szervetlen, szerves, történelmi

1 *Ritmus-sorozat; Fényjátékok; Anemic cinema; Gépi balett.*

2 Művészet és természet kapcsolatát kutatja, ökológiailag elkötelezett alkotókkal. *Geo-Sárkány* projektje a hely termékenységét, a természet szépségének helyreállítását célozza a művészet révén. A film címe is erre utal.

CsÁKI LÁSZLÓ
My Name is Boffer Bings, 2012

– metszetét adja, a legkisebb intervallumig, a pillanatnyi filmidőig eljutva. Utóbbi érzékelteti a kis játékmanó megjelenítésével, de itt nincs történet, a film nem narratív, nem figurális, csak asszociatív. A vágás nélküli képek sora felcserélhető, több szálon mehetnének tovább, egy fraktálszerű film nyitányát látjuk. A film kiemeli a természet ősi formáit, toposzokat, utal az archaikus absztrakt szobrokra. Kiegészítése a film készítője által rokonítható a tájfestészettel, a land-arttal, és emlékeztet a „nyomhagyásra”, az elképzelt történetekre, szituációkra (vörös folyadék–vér–halál–gyilkosság). Jelek, melyekkel az emberen kívüli környezetet is lehet értelmezni, amelyekkel újrahasználja, „humanizálja” a természetet. A kísérleti film különdíjat kapott.

A fesztiválon megjelentek a számítógépes „retrók”, az utalások az „őskorra”. *Patrick és Theo*, NAGY MÁRTON, B. NAGY ERVIN és KOVÁCS MÁRTON közös diplomamunkájának címszereplői – a kisfiú és a kutya – a kezdeti számítógépes játékok figuráit idézik. A háttér a régi mesefilmek díszleteire emlékeztet. A *Jack Warman* a régi konzolok világát eleveníti fel, de stílusa a mai „painthoz” áll közel (Mondik Noémi). ARATÓ PÉTER filmje a független mezőnyben – SZAFT(3) – lett első. A zsűri értékelte, hogy kihozta a 8 bit-ből a maximumot, aprólékos fényárnyék és animációs megoldásokkal, hanggal, narrációval.

A hosszú filmek nemzetközi versenyét a francia JEAN-FRANCOIS LAGUONIE művészet- és társadalomkritikai *Festménye* nyerte. Bírálja a kánont és az osztályuralmat, s a köztük lévő viszonyt. A félkész kép vázlat alakjait a kések elűzik, ezért a festő után indulnak, képről képre, stíluskorszakokon át, míg megtalálják „élőben” – a rendező alakította – művészt, aki már nem formálja sorsukat.

A miskolci Jameson CineFesten 19 külföldi animáció szerepelt. Nagyrészt vizsgafilmek, „dubuffet-s”, minimalista stílusban. Nem a természetes ábrázolás, hanem a kifejezés dominált – hangulatoké, életérzéseké. A kevés tárgyanimáció közül az izraeli TOM MADAR-EMILY NOY gyurmafilmje említhető (*Tátott száj, bezárt fü*). Chaplint idézve reflektált a némafilmre és a zenére. A magányos nő új szomszédja zenemániás, s így őt is elvárásolja a zene. Kíváncsiságból átles egy lyukon, s szembetalálja magát az átnéző férfivel. Ebben a voyeuriség fontos, nem a monokuláris látás (mint a *Nyuszi és Őzben*), amit a nemzetközi zsűri a Dargay Attila-díjra méltónak tartott. Figyelemreméltó volt a német GUDRUN KREBITZ vegyes technikájú *Achill* című filmje, egy látáshibás lányról, elmosódott, homályos képek segítségével, aki a kapcsolatteremtésről akar filmet készíteni.

GUDRUN KREBITZ
Achill, 2012

